Alama za Uakifishaji

Kunazo alama kadhaa zinazotumika kuakifisha maneno na sentensi za Kiswahili.

Alama ya Kikomo au Kituo Kikuu(.)

1. Kuonyesha mwisho wa sentensi.	1. *Huu ndio mwisho wa sentensi hii.* 2. *Kioo kimevunjika.*
2. Katika kufupisha maneno	1. *U.N.O, K.B.C, Y.C.S* 2. *Dkt. Maktaba, Bw. Msumari*
3. Kuonyesha Saa	1. *Misa ilianza saa 4.30 za asubuhi.* 2. *Hivi sasa ni saa 10.20.*
4. Katika hesabu kuonyesha sehemu isiyo nzima	1. *Ukigawa tatu mara mbili, utapata 1.5* 2. *Mtoto huyo ana uzani wa kilo 8.27*
5. Kuonyesha senti katika pesa	1. *Bei yake ni shilingi 12.50.* 2. *Karo ya shule mwaka huu ni 80,000.00*

Alama ya Kituo, Kipumuo au Koma (,)

1. Kuorodhesha vitu zaidi ya mbili	1. *Nimenunua simu, saa, redio na viatu.* 2. *Kina mama waliimba, wakapiga ngoma na kunegua viuno vyao.*
2. Kugawanya mawazo katika sentensi.	1. *Baada ya sala za jioni, Mzee Makosa alitoka nje na kuwasha sigara yake.* 2. *Nilipomwuliza kama alimjua binti yule, aliniangalia tu na kucheka* 3. *Ingawa kitabu hiki ni kizito, sina budi kukibeba.*
3. Kutoa maelezo zaidi.	1. *Shabiba, mmojawapo ya wanawake wajawazito, amejifungua mtoto wa kike.* 2. *Shati hili, ingawa nalichukia, nitalivalia tu.*

4. Katika tarakimu, kugawa elfu.	1. *Shilingi 209, 408, 000 ziliporwa na serikali.* 2. *Dawa hiyo iliua takribani mbu 61, 247.*

Alama ya Kinukuu (' na ")

1. Kunukuu usemi halisi	1. *"Ukitaka kufua dafu," mama akamwambia mwanawe, "lazima utie bidii."* 2. *Alimtazama kisha akamwuliza, "Unadhani nimechanganyikiwa kama wewe?"*
2. Kunukuu kichwa cha kazi ya sanaa k.v kitabu, wimbo, kipindi n.k	1. *Saumu na Neema ni wahusika katika riwaya "Hamu ya Sumu Tamu".* 2. *Rose Muhando ndiye aliyeimba "Mteule Uwe Macho".*
3. Kuonyesha maneno yasiyo ya Kiswahili unapochanganya ndimi katika sentensi	1. *Huyu ndiye mchezaji "number one"* 2. *Amesema "keyboard" ya "computer" yake haifanyi kazi..*
4. Kuonyesha maneno yanayowakilisha maana tofauti na maana yake ya kawaida au kinaya.	1. *Lesi alipoenda kwenye 'maktaba' alipata mimba.* 2. *Rais wetu 'mtukufu' amewatisha mawaziri wake.* 3. *Moto ulioteketeza shule hiyo ulitokana na kusudi la wanafunzi la 'kumshtua' mwalimu wao.*
5. Kuonyesha herufi iliyoachwa nje au kufupisha maneno katika ushairi hasa kwa kusudi la kutosheleza idadi ya mizani	1. *'takufuata popote wendapo,* 2. *'liapo ya mgambo, lazima kuna jambo*
6. Katika maendelezo ya sauti ya ung'on'g'o (ng')	1. *Ng'ombe wa Ng'ang'a wanang'ang'ania nini?* 2. *King'ang'i anapenda kunung'unika ovyo ovyo.*

Alama ya Kiulizi (?)

1. Kuulizia swali	1. *Je, utamtembelea lini?* 2. *Ariana anaishi wapi?*
2. Kuonyesha pengo lililoachwa wazi	1. *Ndama ni mwana wa ng'ombe ilhali ___?__ ni mtoto wa mbuzi.* 2. *__?__ mpokee mke wako, __?__, siku ya leo umepata jiko.*

Alama ya Hisi (!)

1. Kuonyesha hisia kama vile hasira, mshangao, furaha n.k	1. *Lo! Ukistaajabu ya Musa utaona ya Firauni.* 2. *Pepo nyeusi! Shindwa! Chomeka! Kwenda kuzimu!*
2. Kuigiza Tanakali za Sauti	1. *Amejikwaa sasa ameanguka pu!* 2. *Moyo ulidunda ndu! ndu!*

Alama ya Nukta-Mbili au Koloni (:)

1. Kutanguliza orodha	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.* 2. *Kuna aina kadhaa za vivumishi: vivumishi vya sifa, vivumishi vya idadi, vivumishi viwakilishi na kadhalika*
2. Kuelezea sababu au kuonyesha matokeo ya kitu.	1. *Saumu alipoingia chumbani alipigwa na butwaa: mamake alikuwa amekufa.* 2. *Baba alinipatia zawadi nzuri sana: nilirukaruka kwa furaha.*
3. Kuonyesha saa	1. *Wimbo huo unachukua dakika 4:45.* 2. *Aliingia saa 5:15*
4. Kunukuu ukurasa wa Bibilia	1. *Padre alisoma Luka 2:1-6* 2. *Katika kitabu cha Mwanzo 5: 2-7, Bibilia inasema...*

5. Kuonyesha maneno ya msemaji katika tamthilia au mchezo wa kuigiza	1. *Mzee Mwanyati: Unafikiria mimi ni nyanyako?* 2. *Kadogo: (akitetemeka) Tafadhali naomba unisamehe.*
6. Kuonyesha mada katika barua au kumbukumbu za mkutano	1. *KUH: Ombi Lako la Kujiuzulu.* 2. *RE: Barua ya tarehe 3/2/1999.KUM: 2/321/2000 Mbinu Mpya za Kunyamazisha Raia*
7. Katika kumbukumbu za mkutano	1. *KUM 2/321/2000: Mbinu mpya za kunyamazisha raia.* 2. *Ajenda 2: Kusomwa kwa kumbukumbu za mkutano uliotangulia.*

Alama ya Nukta-Kituo au Semi Koloni (;)

1. Kuorodhesha vitu hasa vinapokuwa na zaidi ya neno moja	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.* 2. *Wakati wa likizo tulitembelea sehemu kadhaa: Mombasa, Kenya; Dodoma, Tanzania; Kampala, Uganda na tukamalizia hapa Nairobi, Kenya.*
2. Kuunganisha vishazi huru viwili au kuonyesha mawazo mawili.	1. *Tuliwasili darasani tukiwa tumechelewa; mwalimu alitukaribisha kwa kiboko.* 2. *Usiwe na wasiwasi; nitakuwa pamoja nawe siku zote.*

Alama ya Kistari Kifupi (-)

1. Kuunganisha maneno mawili	1. *Mbwa-koko aliuma mwana-haramu.* 2. *Nawatuma kama wana-kondoo miongoni mwa mbwa-mwitu.*
2. Kuonyesha hadi, au mpaka	1. *Bei imepanda kutoka shilingi 20 - 30* 2. *Tutasoma kitabu cha Matendo 2: 3 - 7*

3. Kama alama ya kupunguza au kutoa katika Hesabu	1. *9 - 7 = 2* 2. *4 - 5 = -1*
4. Kuonyesha neno ambalo halijakamilika litaendelezwa katika msitari ufuatao	1. *Ukitaka twende kwetu nyumbani nitaku-peleka ukamwone mamangu.* 2. *Kuna migumo kumi na mitatu kati-ka Bustani la Kuzimu.*
5. Kuonyesha tarehe	1. *Watu wengi walikufa tarehe 07-08-1998.* 2. *Marehemu alikufa tarehe 06-06-2006*

Alama ya Kistari Kirefu (–)

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Nilipokutana na Zakido – ambaye aliripotiwa kupotea miaka miwili iliyopita – nilimsalimia lakini hakunitambua.* 2. *Hatimaye nimeshinda – baada ya kujaribu kwa masaa matatu.*
2. Kuorodhesha hoja au vitu	1. *Umuhumu wa fasihi simulizi:* *– kuburudisha* *– kuelimisha* *– kuunganisha jamii*

Alama ya Mabano au Parandesi ()

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Z. Anto (aliyeimba Binti Kiziwi) ametoa wimbo mpya.* 2. *Shangazi yangu (ambaye ni naibu wa waziri) amenitumia zawadi.*
2. Kutoa neno jingine lenye maana sawa	1. *Dhamira (nia) ya mshairi huyu ni kutushauri tusikimbilie maisha.* 2. *Mabanati (wasichana) hao hutembea uchi jijini usiku wa manane.*

Alama ya Kinyota (*)

1. Kuonyesha neno ambalo litaelezewa zaidi chini ya ukrasa(foot note)	1. *Alipopata nafasi ya kuingia shule ya upili ya Starehe*, mwanafunzi huyo alijawa na furaha tele.* **Starehe ni mojawapo ya shule zinazofanya vizuri zaidi barani Afrika.*
2. Kuficha herufi/silabi katika neno ili kupunguza ukali wa maneno yasiyo na nidhamu.	1. *Rais aliwaita wananchi m**i ya kuku.* 2. *Aidha, alisema kwamba nyote ni wapu***vu.*

Alama ya Mlazo (/)

1. Kuonyesha 'au'	1. *Mkutano huo utahutubiwa na Rais/Waziri Mkuu.* 2. *Wazungumzaji wengi wa Kiswahili wanatoka Kenyz/Tanzania.*
2. Kuonyesha neno au fungu la maneno lenye maana sawa.	1. *Sheila amepewa cheo cha katibu/mwandishi.* 2. *Hawa ndio wanaotapatapa ovyo/wasio na mbele wala nyuma.*
3. Katika hesabu kuonyesha kugawanya au akisami.	1. $^5/_7$ *ya siku za juma ni siku za kazi.* 2. $12 / 6 = 2$
4. Katika tarehe	1. *Shule zilifunguliwa tarehe 08/01/2012* 2. *Kamati hiyo ilikubaliana kwamba, Mwokozi alizaliwa tarehe 25/12*

Alama ya HERUFI KUBWA

1. Kuanzisha sentensi'	1. *Fisi hula mizoga.* 2. *Huu ndio mwanzo wa sentensi hii.*
2. Kuonyesha Nomino za Kipekee	1. *Bi Rangile anatoka Vikwazoni.*

	2. *Nchi ya Tanzania imebarikiwa na Mlima Kilimanjaro unaowavutia wageni kutoka Ulaya.*
3. Kuonyesha Kichwa au Mada	1. *ALAMA ZA UAKIFISHAJI* 2. *UFAHAMU* 3. *Njia Tano za Kuua Mbu*
4. Kuonyesha maneno yaliyofupishwa	1. *UKIMWI ni Ukosefu wa Kinga Mwilini.* 2. *TUKI ni Taasisi ya Uchunguzi wa Kiswahili.*

Alama ya Kikomo au Kituo Kikuu(.)

1. Kuonyesha mwisho wa sentensi.	1. *Huu ndio mwisho wa sentensi hii.* 2. *Kioo kimevunjika.*
2. Katika kufupisha maneno	1. *U.N.O, K.B.C, Y.C.S* 2. *Dkt. Maktaba, Bw. Msumari*
3. Kuonyesha Saa	1. *Misa ilianza saa 4.30 za asubuhi.* 2. *Hivi sasa ni saa 10.20.*
4. Katika hesabu kuonyesha sehemu isiyo nzima	1. *Ukigawa tatu mara mbili, utapata 1.5* 2. *Mtoto huyo ana uzani wa kilo 8.27*
5. Kuonyesha senti katika pesa	1. *Bei yake ni shilingi 12.50.* 2. *Karo ya shule mwaka huu ni 80,000.00*

Alama ya Kituo, Kipumuo au Koma (,)

1. Kuorodhesha vitu zaidi ya mbili	1. *Nimenunua simu, saa, redio na viatu.* 2. *Kina mama waliimba, wakapiga ngoma na kunegua viuno vyao.*
2. Kugawanya mawazo katika sentensi.	1. *Baada ya sala za jioni, Mzee Makosa alitoka nje na kuwasha sigara yake.*

	2. *Nilipomwuliza kama alimjua binti yule, aliniangalia tu na kucheka* 3. *Ingawa kitabu hiki ni kizito, sina budi kukibeba.*
3. Kutoa maelezo zaidi.	1. *Shabiba, mmojawapo ya wanawake wajawazito, amejifungua mtoto wa kike.* 2. *Shati hili, ingawa nalichukia, nitalivalia tu.*
4. Katika tarakimu, kugawa elfu.	1. *Shilingi 209, 408, 000 ziliporwa na serikali.* 2. *Dawa hiyo iliua takribani mbu 61, 247.*

Alama ya Kinukuu (' na ")

1. Kunukuu usemi halisi	1. *"Ukitaka kufua dafu," mama akamwambia mwanawe, "lazima utie bidii."* 2. *Alimtazama kisha akamwuliza, "Unadhani nimechanganyikiwa kama wewe?"*
2. Kunukuu kichwa cha kazi ya sanaa k.v kitabu, wimbo, kipindi n.k	1. *Saumu na Neema ni wahusika katika riwaya "Hamu ya Sumu Tamu".* 2. *Rose Muhando ndiye aliyeimba "Mteule Uwe Macho".*
3. Kuonyesha maneno yasiyo ya Kiswahili unapochanganya ndimi katika sentensi	1. *Huyu ndiye mchezaji "number one"* 2. *Amesema "keyboard" ya "computer" yake haifanyi kazi..*
4. Kuonyesha maneno yanayowakilisha maana tofauti na maana yake ya kawaida au kinaya.	1. *Lesi alipoenda kwenye 'maktaba' alipata mimba.* 2. *Rais wetu 'mtukufu' amewatisha mawaziri wake.* 3. *Moto ulioteketeza shule hiyo ulitokana na kusudi la wanafunzi la 'kumshtua' mwalimu wao.*
5. Kuonyesha herufi iliyoachwa nje au kufupisha maneno katika	1. *'takufuata popote wendapo,*

ushairi hasa kwa kusudi la kutosheleza idadi ya mizani	2. *'liapo ya mgambo, lazima kuna jambo*
6. Katika maendelezo ya sauti ya ung'on'g'o (ng')	1. *Ng'ombe wa Ng'ang'a wanang'ang'ania nini?* 2. *King'ang'i anapenda kunung'unika ovyo ovyo.*

Alama ya Kiulizi (?)

1. Kuulizia swali	1. *Je, utamtembelea lini?* 2. *Ariana anaishi wapi?*
2. Kuonyesha pengo lililoachwa wazi	1. *Ndama ni mwana wa ng'ombe ilhali ___?___ ni mtoto wa mbuzi.* 2. *__?__ mpokee mke wako, __?__, siku ya leo umepata jiko.*

Alama ya Hisi (!)

1. Kuonyesha hisia kama vile hasira, mshangao, furaha n.k	1. *Lo! Ukistaajabu ya Musa utaona ya Firauni.* 2. *Pepo nyeusi! Shindwa! Chomeka! Kwenda kuzimu!*
2. Kuigiza Tanakali za Sauti	1. *Amejikwaa sasa ameanguka pu!* 2. *Moyo ulidunda ndu! ndu!*

Alama ya Nukta-Mbili au Koloni (:)

1. Kutanguliza orodha	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.* 2. *Kuna aina kadhaa za vivumishi: vivumishi vya sifa, vivumishi vya idadi, vivumishi viwakilishi na kadhalika*
2. Kuelezea sababu au kuonyesha matokeo ya kitu.	1. *Saumu alipoingia chumbani alipigwa na butwaa: mamake alikuwa amekufa.*

	2. *Baba alinipatia zawadi nzuri sana: nilirukaruka kwa furaha.*
3. Kuonyesha saa	1. *Wimbo huo unachukua dakika 4:45.* 2. *Aliingia saa 5:15*
4. Kunukuu ukurasa wa Bibilia	1. *Padre alisoma Luka 2:1-6* 2. *Katika kitabu cha Mwanzo 5: 2-7, Bibilia inasema...*
5. Kuonyesha maneno ya msemaji katika tamthilia au mchezo wa kuigiza	1. *Mzee Mwanyati: Unafikiria mimi ni nyanyako?* 2. *Kadogo: (akitetemeka) Tafadhali naomba unisamehe.*
6. Kuonyesha mada katika barua au kumbukumbu za mkutano	1. *KUH: Ombi Lako la Kujiuzulu.* 2. *RE: Barua ya tarehe 3/2/1999.KUM: 2/321/2000 Mbinu Mpya za Kunyamazisha Raia*
7. Katika kumbukumbu za mkutano	1. *KUM 2/321/2000: Mbinu mpya za kunyamazisha raia.* 2. *Ajenda 2: Kusomwa kwa kumbukumbu za mkutano uliotangulia.*

Alama ya Nukta-Kituo au Semi Koloni (;)

1. Kuorodhesha vitu hasa vinapokuwa na zaidi ya neno moja	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.* 2. *Wakati wa likizo tulitembelea sehemu kadhaa: Mombasa, Kenya; Dodoma, Tanzania; Kampala, Uganda na tukamalizia hapa Nairobi, Kenya.*
2. Kuunganisha vishazi huru viwili au kuonyesha mawazo mawili.	1. *Tuliwasili darasani tukiwa tumechelewa; mwalimu alitukaribisha kwa kiboko.* 2. *Usiwe na wasiwasi; nitakuwa pamoja nawe siku zote.*

Alama ya Kistari Kifupi (-)

1. Kuunganisha maneno mawili	1. *Mbwa-koko aliuma mwana-haramu.* 2. *Nawatuma kama wana-kondoo miongoni mwa mbwa-mwitu.*
2. Kuonyesha hadi, au mpaka	1. *Bei imepanda kutoka shilingi 20 - 30* 2. *Tutasoma kitabu cha Matendo 2: 3 - 7*
3. Kama alama ya kupunguza au kutoa katika Hesabu	1. *9 - 7 = 2* 2. *4 - 5 = -1*
4. Kuonyesha neno ambalo halijakamilika litaendelezwa katika msitari ufuatao	1. *Ukitaka twende kwetu nyumbani nitaku-peleka ukamwone mamangu.* 2. *Kuna migumo kumi na mitatu kati-ka Bustani la Kuzimu.*
5. Kuonyesha tarehe	1. *Watu wengi walikufa tarehe 07-08-1998.* 2. *Marehemu alikufa tarehe 06-06-2006*

Alama ya Kistari Kirefu (–)

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Nilipokutana na Zakido – ambaye aliripotiwa kupotea miaka miwili iliyopita – nilimsalimia lakini hakunitambua.* 2. *Hatimaye nimeshinda – baada ya kujaribu kwa masaa matatu.*
2. Kuorodhesha hoja au vitu	1. *Umuhumu wa fasihi simulizi:* *– kuburudisha* *– kuelimisha* *– kuunganisha jamii*

Alama ya Mabano au Parandesi ()

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Z. Anto (aliyeimba Binti Kiziwi) ametoa wimbo mpya.*

	2. *Shangazi yangu (ambaye ni naibu wa waziri) amenitumia zawadi.*
2. Kutoa neno jingine lenye maana sawa	1. *Dhamira (nia) ya mshairi huyu ni kutushauri tusikimbilie maisha.* 2. *Mabanati (wasichana) hao hutembea uchi jijini usiku wa manane.*

Alama ya Kinyota (*)

1. Kuonyesha neno ambalo litaelezewa zaidi chini ya ukrasa(foot note)	1. *Alipopata nafasi ya kuingia shule ya upili ya Starehe*, mwanafunzi huyo alijawa na furaha tele.* **Starehe ni mojawapo ya shule zinazofanya vizuri zaidi barani Afrika.*
2. Kuficha herufi/silabi katika neno ili kupunguza ukali wa maneno yasiyo na nidhamu.	1. *Rais aliwaita wananchi m**i ya kuku.* 2. *Aidha, alisema kwamba nyote ni wapu***vu.*

Alama ya Mlazo (/)

1. Kuonyesha 'au'	1. *Mkutano huo utahutubiwa na Rais/Waziri Mkuu.* 2. *Wazungumzaji wengi wa Kiswahili wanatoka Kenyz/Tanzania.*
2. Kuonyesha neno au fungu la maneno lenye maana sawa.	1. *Sheila amepewa cheo cha katibu/mwandishi.* 2. *Hawa ndio wanaotapatapa ovyo/wasio na mbele wala nyuma.*
3. Katika hesabu kuonyesha kugawanya au akisami.	1. $^{5}/_{7}$ *ya siku za juma ni siku za kazi.* 2. *12 / 6 = 2*
4. Katika tarehe	1. *Shule zilifunguliwa tarehe 08/01/2012*

	2. *Kamati hiyo ilikubaliana kwamba, Mwokozi alizaliwa tarehe 25/12*

Alama ya HERUFI KUBWA

1. Kuanzisha sentensi'	1. *Fisi hula mizoga.* 2. *Huu ndio mwanzo wa sentensi hii.*
2. Kuonyesha Nomino za Kipekee	1. *Bi Rangile anatoka Vikwazoni.* 2. *Nchi ya Tanzania imebarikiwa na Mlima Kilimanjaro unaowavutia wageni kutoka Ulaya.*
3. Kuonyesha Kichwa au Mada	1. *ALAMA ZA UAKIFISHAJI* 2. *UFAHAMU* 3. *Njia Tano za Kuua Mbu*
4. Kuonyesha maneno yaliyofupishwa	1. *UKIMWI ni Ukosefu wa Kinga Mwilini.* 2. *TUKI ni Taasisi ya Uchunguzi wa Kiswahili.*

Alama ya Kikomo au Kituo Kikuu(.)

1. Kuonyesha mwisho wa sentensi.	1. *Huu ndio mwisho wa sentensi hii.* 2. *Kioo kimevunjika.*
2. Katika kufupisha maneno	1. *U.N.O, K.B.C, Y.C.S* 2. *Dkt. Maktaba, Bw. Msumari*
3. Kuonyesha Saa	1. *Misa ilianza saa 4.30 za asubuhi.* 2. *Hivi sasa ni saa 10.20.*
4. Katika hesabu kuonyesha sehemu isiyo nzima	1. *Ukigawa tatu mara mbili, utapata 1.5* 2. *Mtoto huyo ana uzani wa kilo 8.27*
5. Kuonyesha senti katika pesa	1. *Bei yake ni shilingi 12.50.* 2. *Karo ya shule mwaka huu ni 80,000.00*

Alama ya Kituo, Kipumuo au Koma (,)

1. Kuorodhesha vitu zaidi ya mbili	1. *Nimenunua simu, saa, redio na viatu.* 2. *Kina mama waliimba, wakapiga ngoma na kunegua viuno vyao.*
2. Kugawanya mawazo katika sentensi.	1. *Baada ya sala za jioni, Mzee Makosa alitoka nje na kuwasha sigara yake.* 2. *Nilipomwuliza kama alimjua binti yule, aliniangalia tu na kucheka* 3. *Ingawa kitabu hiki ni kizito, sina budi kukibeba.*
3. Kutoa maelezo zaidi.	1. *Shabiba, mmojawapo ya wanawake wajawazito, amejifungua mtoto wa kike.* 2. *Shati hili, ingawa nalichukia, nitalivalia tu.*
4. Katika tarakimu, kugawa elfu.	1. *Shilingi 209, 408, 000 ziliporwa na serikali.* 2. *Dawa hiyo iliua takribani mbu 61, 247.*

Alama ya Kinukuu (' na ")

1. Kunukuu usemi halisi	1. *"Ukitaka kufua dafu," mama akamwambia mwanawe, "lazima utie bidii."* 2. *Alimtazama kisha akamwuliza, "Unadhani nimechanganyikiwa kama wewe?"*
2. Kunukuu kichwa cha kazi ya sanaa k.v kitabu, wimbo, kipindi n.k	1. *Saumu na Neema ni wahusika katika riwaya "Hamu ya Sumu Tamu".* 2. *Rose Muhando ndiye aliyeimba "Mteule Uwe Macho".*
3. Kuonyesha maneno yasiyo ya Kiswahili unapochanganya ndimi katika sentensi	1. *Huyu ndiye mchezaji "number one"* 2. *Amesema "keyboard" ya "computer" yake haifanyi kazi..*

4. Kuonyesha maneno yanayowakilisha maana tofauti na maana yake ya kawaida au kinaya.	1. *Lesi alipoenda kwenye 'maktaba' alipata mimba.* 2. *Rais wetu 'mtukufu' amewatisha mawaziri wake.* 3. *Moto ulioteketeza shule hiyo ulitokana na kusudi la wanafunzi la 'kumshtua' mwalimu wao.*
5. Kuonyesha herufi iliyoachwa nje au kufupisha maneno katika ushairi hasa kwa kusudi la kutosheleza idadi ya mizani	1. *'takufuata popote wendapo,* 2. *'liapo ya mgambo, lazima kuna jambo*
6. Katika maendelezo ya sauti ya ung'on'g'o (ng')	1. *Ng'ombe wa Ng'ang'a wanang'ang'ania nini?* 2. *King'ang'i anapenda kunung'unika ovyo ovyo.*

Alama ya Kiulizi (?)

1. Kuulizia swali	1. *Je, utamtembelea lini?* 2. *Ariana anaishi wapi?*
2. Kuonyesha pengo lililoachwa wazi	1. *Ndama ni mwana wa ng'ombe ilhali ___?___ ni mtoto wa mbuzi.* 2. *__?__ mpokee mke wako, __?__, siku ya leo umepata jiko.*

Alama ya Hisi (!)

1. Kuonyesha hisia kama vile hasira, mshangao, furaha n.k	1. *Lo! Ukistaajabu ya Musa utaona ya Firauni.* 2. *Pepo nyeusi! Shindwa! Chomeka! Kwenda kuzimu!*
2. Kuigiza Tanakali za Sauti	1. *Amejikwaa sasa ameanguka pu!* 2. *Moyo ulidunda ndu! ndu!*

Alama ya Nukta-Mbili au Koloni (:)

1. Kutanguliza orodha	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.* 2. *Kuna aina kadhaa za vivumishi: vivumishi vya sifa, vivumishi vya idadi, vivumishi viwakilishi na kadhalika*
2. Kuelezea sababu au kuonyesha matokeo ya kitu.	1. *Saumu alipoingia chumbani alipigwa na butwaa: mamake alikuwa amekufa.* 2. *Baba alinipatia zawadi nzuri sana: nilirukaruka kwa furaha.*
3. Kuonyesha saa	1. *Wimbo huo unachukua dakika 4:45.* 2. *Aliingia saa 5:15*
4. Kunukuu ukurasa wa Bibilia	1. *Padre alisoma Luka 2:1-6* 2. *Katika kitabu cha Mwanzo 5: 2-7, Bibilia inasema...*
5. Kuonyesha maneno ya msemaji katika tamthilia au mchezo wa kuigiza	1. *Mzee Mwanyati: Unafikiria mimi ni nyanyako?* 2. *Kadogo: (akitetemeka) Tafadhali naomba unisamehe.*
6. Kuonyesha mada katika barua au kumbukumbu za mkutano	1. *KUH: Ombi Lako la Kujiuzulu.* 2. *RE: Barua ya tarehe 3/2/1999.KUM: 2/321/2000 Mbinu Mpya za Kunyamazisha Raia*
7. Katika kumbukumbu za mkutano	1. *KUM 2/321/2000: Mbinu mpya za kunyamazisha raia.* 2. *Ajenda 2: Kusomwa kwa kumbukumbu za mkutano uliotangulia.*

Alama ya Nukta-Kituo au Semi Koloni (;)

1. Kuorodhesha vitu hasa vinapokuwa na zaidi ya neno moja	1. *Harusi hiyo ilihudhuriwa na watu wa wengi: wake kwa waume; wadogo kwa wakubwa; wazee kwa vijana.*

	2. *Wakati wa likizo tulitembelea sehemu kadhaa: Mombasa, Kenya; Dodoma, Tanzania; Kampala, Uganda na tukamalizia hapa Nairobi, Kenya.*
2. Kuunganisha vishazi huru viwili au kuonyesha mawazo mawili.	1. *Tuliwasili darasani tukiwa tumechelewa; mwalimu alitukaribisha kwa kiboko.* 2. *Usiwe na wasiwasi; nitakuwa pamoja nawe siku zote.*

Alama ya Kistari Kifupi (-)

1. Kuunganisha maneno mawili	1. *Mbwa-koko aliuma mwana-haramu.* 2. *Nawatuma kama wana-kondoo miongoni mwa mbwa-mwitu.*
2. Kuonyesha hadi, au mpaka	1. *Bei imepanda kutoka shilingi 20 - 30* 2. *Tutasoma kitabu cha Matendo 2: 3 - 7*
3. Kama alama ya kupunguza au kutoa katika Hesabu	1. *9 - 7 = 2* 2. *4 - 5 = -1*
4. Kuonyesha neno ambalo halijakamilika litaendelezwa katika msitari ufuatao	1. *Ukitaka twende kwetu nyumbani nitaku-peleka ukamwone mamangu.* 2. *Kuna migumo kumi na mitatu kati-ka Bustani la Kuzimu.*
5. Kuonyesha tarehe	1. *Watu wengi walikufa tarehe 07-08-1998.* 2. *Marehemu alikufa tarehe 06-06-2006*

Alama ya Kistari Kirefu (–)

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Nilipokutana na Zakido – ambaye aliripotiwa kupotea miaka miwili iliyopita – nilimsalimia lakini hakunitambua.* 2. *Hatimaye nimeshinda – baada ya kujaribu kwa masaa matatu.*

2. Kuorodhesha hoja au vitu	1. *Umuhumu wa fasihi simulizi:* *- kuburudisha* *- kuelimisha* *- kuunganisha jamii*

Alama ya Mabano au Parandesi ()

1. Kutoa maelezo zaidi	1. *Z. Anto (aliyeimba Binti Kiziwi) ametoa wimbo mpya.* 2. *Shangazi yangu (ambaye ni naibu wa waziri) amenitumia zawadi.*
2. Kutoa neno jingine lenye maana sawa	1. *Dhamira (nia) ya mshairi huyu ni kutushauri tusikimbilie maisha.* 2. *Mabanati (wasichana) hao hutembea uchi jijini usiku wa manane.*

Alama ya Kinyota (*)

1. Kuonyesha neno ambalo litaelezewa zaidi chini ya ukrasa(foot note)	1. *Alipopata nafasi ya kuingia shule ya upili ya Starehe*, mwanafunzi huyo alijawa na furaha tele.* **Starehe ni mojawapo ya shule zinazofanya vizuri zaidi barani Afrika.*
2. Kuficha herufi/silabi katika neno ili kupunguza ukali wa maneno yasiyo na nidhamu.	1. *Rais aliwaita wananchi m**i ya kuku.* 2. *Aidha, alisema kwamba nyote ni wapu***vu.*

Alama ya Mlazo (/)

1. Kuonyesha 'au'	1. *Mkutano huo utahutubiwa na Rais/Waziri Mkuu.* 2. *Wazungumzaji wengi wa Kiswahili wanatoka Kenyz/Tanzania.*

2. Kuonyesha neno au fungu la maneno lenye maana sawa.	1. *Sheila amepewa cheo cha katibu/mwandishi.* 2. *Hawa ndio wanaotapatapa ovyo/wasio na mbele wala nyuma.*
3. Katika hesabu kuonyesha kugawanya au akisami.	1. $^{5}/_{7}$ *ya siku za juma ni siku za kazi.* 2. *12 / 6 = 2*
4. Katika tarehe	1. *Shule zilifunguliwa tarehe 08/01/2012* 2. *Kamati hiyo ilikubaliana kwamba, Mwokozi alizaliwa tarehe 25/12*

Alama ya HERUFI KUBWA

1. Kuanzisha sentensi'	1. *Fisi hula mizoga.* 2. *Huu ndio mwanzo wa sentensi hii.*
2. Kuonyesha Nomino za Kipekee	1. *Bi Rangile anatoka Vikwazoni.* 2. *Nchi ya Tanzania imebarikiwa na Mlima Kilimanjaro unaowavutia wageni kutoka Ulaya.*
3. Kuonyesha Kichwa au Mada	1. *ALAMA ZA UAKIFISHAJI* 2. *UFAHAMU* 3. *Njia Tano za Kuua Mbu*
4. Kuonyesha maneno yaliyofupishwa	1. *UKIMWI ni Ukosefu wa Kinga Mwilini.* 2. *TUKI ni Taasisi ya Uchunguzi wa Kiswahili.*